

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

Південний регіональний центр
Національної академії правових наук України

**ТРАДИЦІЇ ТА НОВАЦІЇ
ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ: МИНУЛЕ,
СУЧАСНІСТЬ, МАЙБУТНЄ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2017 року

У двох томах

Том 1

До 20-річчя Національного університету
«Одеська юридична академія»
та 170-річчя Одеської школи права

Одеса
2017

Список використаної літератури:

1. Ustawa z dnia 31 lipca 1924 r. zawierająca niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa. Dz.U. 1924 nr 79 poz. 766 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19240790766>
2. Галай, М. П. Освітня політика Другої Речі Посполитої та ставлення до неї української спільноти Східної Галичини (на прикладі Тернопільського воєводства) [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст.наук : 07.00.01 – історія України / М. П. Галай ; ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – 20 с.
3. Державний архів Львівської області (ДАЛО). – Ф. 7. – Львівське повітове староство. Громадсько-політичний реферат. – Оп. 3. – Спр. 108. – 15 арк.
4. Слоцька Г. Спогади про минуле з думкою про майбутнє: краєзнавчий нарис / Галина Слоцька. – Львів: Ліга-Прес, 2011. – 160 с.

КОЛОСОВА О. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загально-правових дисциплін Черкаського факультету,
кандидат юридичних наук

ОРГАНИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНОЇ ОПІКИ ДРУГОЇ УНР НА ТЕРЕНАХ ПОЛЬЩІ

Із приходом до влади Директорії профільне Міністерство, яке опікувалося питаннями здоров'я та соціального захисту населення в УНР, спочатку було збережене. Деяких змін зазнали лише назва (Міністерство народного здоров'я та опіки – далі МНЗО) та структура інституції. Відповідно до наказу нового уряду від 26 грудня 1918 р. було також призначено нового міністра народного здоров'я, яким став Борис Павлович Матюшенко [1, 2].

Проте складна політична ситуація в країні (надто – у др. половині 1919-го та 1920-го років) дошкуляла нормальній праці Міністерства, яке постійно перемішалося по території України, а згодом і виїхало за кордон.

Наприклад, за час перебування Міністерства в Польщі в м. Тарнові до реєвакуації його до м. Кам'янця у ньому не було жодної людини з медичною освітою, починаючи з його керівника. Перед самою реєвакуацією з Тарнова до Кам'янця 8 листопада 1920 р. було запрошено до праці першого лікаря, однак Міністерство не доїхало до Кам'янця і змушене було виїхати до польського міста Ченстохова. Втративши зв'язки з центром, котрий перебував у м. Тарнові, і не маючи права на перебування у цьому місті, Міністерство до січня 1921 р. ніякої праці не проводило.

Подальша праця в галузі соціальної політики почалася з приїздом департаменту загальних справ МНЗО УНР 17 січня 1921 р., в якому було зосереджено всю працю цього міністерства, а 30 березня департамент опікування переїхав до м. Тарнова [2, 1 зв.].

У зв'язку із складною політичною ситуацією, нестачею кваліфікованих кадрів і втратою частини важливої документації за період, що досліджується, сьогодні достатньо складно реконструювати події цієї ділянки діяльності уряду УНР часів Директорії у галузі законодавчої роботи та виконавчих проваджень щодо соціального забезпечення. Також нескладно здогадатися, що коефіцієнт корисної дії цієї політики у час постійних переїздів й остаточного виїзду уряду до Польщі був невисоким.

На еміграції було розроблено план систематизації праці МНЗО у разі повернення в Україну за всіма відділами [2, 22-23 зв.]. Фактично це була єдина корисна справа тих часів.

Останнім міністром із соціальної політики другої УНР відповідно до наказу від 24 березня 1921 р. став Іван Липа [3, 20]. Він пробув на посаді до 5 серпня 1921 р. У цей день наказом Директорії УНР було звільнено весь уряд, зокрема і міністра здоров'я й опікування [3, 30]. У наказі по МВС від 28 вересня 1921 р. зазначалося, що “з огляду на те, що після скасування Міністерства Народного Здоров'я й Опікування, припинила свою діяльність і медична комісія, яка працювала при ньому, а потреба в такій комісії не зменшилась, справи ж цього Міністерства передані до Міністерства Внутрішніх Справ”, було наказано утворити при МВС медичну комісію для посвідчення стану здоров'я службовців всіх міністерств у м. Тарнові, які подавали прохання засвідчити стан їхнього здоров'я з приводу звільнення у відпустки за хворобою, видачі допомоги на лікування, звільнення зі служби за станом здоров'я та встановлення інвалідності [4, 23 зв.]. Тобто, можна зробити висновок, що останніми функціями вищих органів соціального захисту населення України в умовах вигнання була соціальна допомога самим урядовцям на вигнанні.

Щодо військових інвалідів, то для допомоги їм 1921 р. було створено відповідну всеукраїнську спілку в Тарнові. Відповідно до її статуту, метою спілки було надати допомогу військовим інвалідам і пораненим, вдовам і сиротам, що полягли на полях боротьби або вмерли наслідками війни; та приходити на допомогу іншим членам родин тих осіб, що полягли на полях боротьби або померли внаслідок війни [5, 31]. Передбачалося також забезпечити утримання й опіку, виховання і науку, та взагалі, дбати “про фізичний і моральний розвиток військових інвалідів, ранених, вдів і сиріт, та інших членів родини, що їх батьки або сини і родичі полягли на полях боротьби або наслідками війни”. Спілка брала на себе турботу перед урядом з питань пенсійних, щодо підвищення в належних рангах інвалідів, ранених, з упровадження в життя всіх прав та пільг, яких потребували інваліди, поранені, вдови, сироти та їхні родичі згідно законів УНР.

Для досягнення своїх цілей спільно закладалися кооперативні складчини, різні майстерні, були засновані бібліотеки, читальні, книгарні, влаштовані виставки, концерти, мандрівки, співочі хори, лотереї, було відкрито культурно-освітні та сільськогосподарські курси, видавалися часописи, книжки, проводилася просвітницька робота серед інвалідів тощо. Спілька засновувала будинки інвалідів, інтернати, притулки для сиріт [5, 31 зв.].

Справами Всеукраїнської спілки військових інвалідів керували: загальні збори з'їзду делегатів всіх спілок; центральне правління; ревізійна комісія; головний колегіальний суд [5, 33]. А повітовими і волосними спілками керівництво здійснювали загальні збори членів спілки; правління; ревізійна комісія і колегіальний суд повітової і волосної спілки. Осередками керуючих органів були: Всеукраїнської спілки – місце столиці України або місце перебування Уряду УНР, повітової – повітове місто, а волосної – волосний центр або інше місце за вибором спілки [5, 33 зв.].

Також у Тарнові було створено Українське товариство опіки над бездомними дітьми, та дітьми жертв війни, яке мало на меті охорону та піклування над дітьми; бездомними та дітьми жертв війни. Для досягнення своєї мети товариством передбачалося закласти на всій території України свої відділи і відкрити притулки, виховні будинки, школи, майстерні, захорони, ясла і дитячі садки. Товариство мало право організувати кінотеатри, клуби, вистави, концерти, видавати дитячу літературу, ілюстровані брошури, альбоми і листівки з малюнками відомих українських діячів [5, 51-51 зв.].

Справами Українського товариства керували загальні збори членів товариства, рада товариства, управа товариства і ревізійна комісія товариства. Центром керуючих органів була столиця України. А у випадку заняття її ворогом – згідно ухвали ради товариства. Загальні збори були звичайні і надзвичайні. Звичайні збори скликалися один раз на рік не пізніше лютого місяця – управою товариства [5, 52].

14 вересня 1920 р. в м. Тарнові була заснована при головній управі українського Товариства Червоного хреста Жіноча спілка, яка мала завданням негайну та безпосередню допомогу хворим та пораненим козакам армії УНР. Того ж дня було скликано установчі збори, на яких було обрано комітет спілки з 5 осіб [5, 57].

Отже, проаналізувавши діяльність Міністерства народного здоров'я та опіки й інших органів періоду керівництва Директорії в УНР, можна зробити висновок, що, ґрунтуючись на досвіді попередніх національних урядів в Україні, у питанні соціальної політики її уряд стверджував власне національне законодавство у частині права на соціальне забезпечення окремих категорій громадян. Опинившись у Польщі, національний уряд, незважаючи на ряд проблем кадрового, економічного і політичного характеру, докладав зусиль щодо підтримки малозабезпечених верств населення.

Список використаної літератури:

1. ЦДАВО України. – Ф. 1429. – Оп. 2. – Спр. 1, 63 арк.
2. ЦДАВО України. – Ф. 1604. – Оп. 1. – Спр. 14, 40 арк.
3. ЦДАВО України. – Ф. 1604. – Оп. 1. – Спр. 12, 41 арк.
4. ЦДАВО України. – Ф. 1604. – Оп. 1. – Спр. 76, 36 арк.
5. ЦДАВО України. – Ф. 1429. – Оп. 2. – Спр. 99, 65 арк.

КАЦИН М. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри історії держави і права

РОЗБУДОВА ІНТЕГРАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ НА ПРИКЛАДІ ОБ'ЄДНАННЯ ІТАЛІЇ: ІСТОРИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Розглядаючи обрану проблематику, доцільно зазначити, що на початку XVIII ст., Італія перебувала у стані політичної та економічної роздробленості. Політична роздробленість держави в умовах формування в Європі крупних національних держав перетворювала італійські держави на об'єкт зазіхання з боку сусідів. У свою чергу, економічна децентралізація перешкоджала ходу промислової революції та капіталістичних відносин

У 1830-х рр. серед інтелектуальної еліти італійських держав набуває особливої актуальності ідея пошуку шляхів економічного та політичного об'єднання Італії. У цьому зв'язку на особливу увагу заслуговує група інтелектуалів на чолі з італійським юристом Дж. Романьйозі, який виступав за взаємозв'язок між економічними, соціальними та політичними процесами. Так, він вбачав, що об'єднана держава є важливим виразом тогочасної європейської цивілізації [1, р. 32]. Так, навколо себе Дж. Романьйозі сформував групу прихильників із представників буржуазії та наукової еліти, яка упродовж наступних років здійснювала важливий інтелектуальний вплив на італійців. Ця група спромоглась виробити власну політичну програму, яка включала в себе необхідні економічні та правові реформи. Наріжним камінням цієї програми було запровадження вільної торгівлі за допомогою ліквідації митних перепон та запровадження єдиних стандартів міри та ваги.

До того ж вони пропонували уніфікацію валюти. Головною їх ідеєю було усунення всіх «бар'єрів неосвіченості та муніципалітизму». Слід зазначити, що велике враження на прогресивні кола італійських держав того періоду справило створення Німецького митного союзу у 1834 р. Цей вплив був настільки сильним, що почали лунати думки